

## 1 Βάρος της απόδειξης

### 1.1 Ποιοι είναι οι κανόνες που διέπουν το βάρος της απόδειξης;

Το βάρος της απόδειξης μιας συγκεκριμένης αξίωσης φέρει κατά κανόνα το μέρος που προβάλλει τον εν λόγω ισχυρισμό ή αξίωση. Για παράδειγμα, σε αγωγή για αμέλεια, το βάρος της απόδειξης της αμέλειας φέρει ο ενάγων και το βάρος της απόδειξης συντρέχοντος πταίσματος φέρει ο εναγόμενος. Γενικά, ο ενάγων φέρει το βάρος της απόδειξης των πραγματικών περιστατικών που είναι απαραίτητα για την τεκμηρίωση της βάσης της αγωγής, ενώ η απόδειξη του αμυντικού επιχειρήματος στην αγωγή εναπόκειται στον εναγόμενο και, αν ο εναγόμενος ασκήσει ανταγωγή, τότε ο εναγόμενος θα φέρει το βάρος της απόδειξης όσον αφορά την εν λόγω αξίωση. Ωστόσο, ορισμένες νομοθετικές απαιτήσεις θέτουν ενίοτε το βάρος της απόδειξης στον εναγόμενο. Για παράδειγμα, σε αξιώσεις που αφορούν καταχρηστική απόλυση, το βάρος της απόδειξης φέρει ο εναγόμενος εργοδότης, δηλαδή ο εργοδότης πρέπει να αποδείξει ότι υπήρχαν σοβαροί λόγοι που δικαιολογούν την απόλυση. [Βλ. τον [Unfair Dismissals Act 1977](#) (Νόμος περί καταχρηστικών απολύσεων) όπως έχει τροποποιηθεί].

### 1.2 Υπάρχουν κανόνες που εξαιρούν ορισμένα πραγματικά περιστατικά από το βάρος της απόδειξης; Σε ποιες περιπτώσεις; Είναι δυνατό στις περιπτώσεις αυτές να προσκομισθούν αποδείξεις περί της μη ισχύος συγκεκριμένου νόμιμου τεκμηρίου;

Τα πραγματικά περιστατικά που θεωρούνται γενικώς παραδεκτά δεν απαιτείται να αποδεικνύονται. Οι δικαστές μπορούν να στηρίζονται στις γενικές εμπειρικές γνώσεις τους ή σε δικαστική γνώση των πραγματικών περιστατικών τα οποία έχουν διαπιστωθεί σαφώς ή είναι ευρέως γνωστά ή αποτελούν μέρος της κοινής αντίληψης, και, ως εκ τούτου, για τα εν λόγω περιστατικά δεν απαιτείται η διεξαγωγή αποδείξεων. Ο νόμος ορίζει ορισμένα τεκμήρια τα οποία είναι δυνατό να ανατραπούν με ανταπόδειξη. Σε αυτά περιλαμβάνονται τεκμήρια ως προς τη γνησιότητα των τέκνων, την εγκυρότητα των γάμων, τη διανοητική ικανότητα των ενηλίκων και το τεκμήριο θανάτου όταν ένα πρόσωπο αγνοείται για διάστημα άνω των 7 ετών παρόλο που έχουν πραγματοποιηθεί όλες οι κατάλληλες έρευνες. Ο κανόνας του *res ipsa loquitur* (αυταπόδεικτο) εφαρμόζεται όταν ορίζεται τεκμήριο αμέλειας σε περιστάσεις όπου αποδεικνύεται ότι η αιτία του ατύχηματος βρισκόταν στον έλεγχο του εναγόμενου ή των υπαλλήλων ή των πρακτόρων του κατά τον χρόνο του ατύχηματος και το ατύχημα ήταν τέτοιο, ώστε, κατά τη συνήθη πορεία των πραγμάτων, δεν θα είχε συμβεί αν ο έχων τον έλεγχο είχε εφαρμόσει τη δέουσα μέριμνα. Όταν γίνει επίκληση της αρχής του *res ipsa loquitur*, το βάρος της απόδειξης μετατοπίζεται ή μεταφέρεται στον εναγόμενο, ο οποίος στη συνέχεια πρέπει να αποδείξει ότι δεν επέδειξε αμέλεια. Ωστόσο, το βάρος της απόδειξης της αιτιώδους συνάφειας εξακολουθεί να φέρει ο ενάγων. Αξίζει να σημειωθεί το γεγονός ότι η αρχή *res ipsa loquitur* δεν χρειάζεται να προβληθεί ή να αναφερθεί στην αγωγή του ενάγοντα προκειμένου ο ενάγων να είναι σε θέση να την επικαλεστεί κατά την προφορική διαδικασία της υπόθεσης αν τα πραγματικά περιστατικά δείξουν ότι η εν λόγω αρχή έχει προφανώς εφαρμογή.

### 1.3 Σε ποιο βαθμό πρέπει το δικαστήριο να πεισθεί για ένα πραγματικό περιστατικό ώστε να βασίσει την απόφασή του στην ύπαρξη αυτού του πραγματικού περιστατικού;

Σε αστικές υποθέσεις, μια υπόθεση θα έχει επιτυχή έκβαση αν ο διάδικος ικανοποιήσει το δικαστήριο σε σχέση μ' αυτή την υπόθεση βάσει στάθμισης των πιθανοτήτων. Έτσι, αν ένας διάδικος δεν ικανοποιήσει το δικαστήριο ότι η δική του εκδοχή γεγονότων είναι πιο πιθανή από αυτήν του αντιδίκου, τότε θα χάσει την υπόθεση. Πρόκειται για μια ευέλικτη πρακτική και τα δικαστήρια κατά κανόνα θα απαιτήσουν περισσότερες αποδείξεις σε ορισμένες περιπτώσεις, όπως αγωγές για απάτη, λόγω της σοβαρότητας του ισχυρισμού.

## 2 Διεξαγωγή αποδείξεων

### 2.1 Απαιτείται πάντοτε αίτηση διαδίκου για τη διεξαγωγή των αποδείξεων ή μπορεί ο δικαστής σε ορισμένες περιπτώσεις να πραγματοποιήσει τη διεξαγωγή των αποδείξεων αυτεπαγγέλτως;

Οι αποδείξεις διεξάγονται στο πλαίσιο αστικών διαδικασιών μέσω της υποχρεωτικής κοινοποίησης εγγράφων, της γνωστοποίησης και μέσω των καταθέσεων μαρτύρων.

**Υποχρεωτική κοινοποίηση εγγράφων:** Στο High Court, η υποχρεωτική κοινοποίηση εγγράφων πραγματοποιείται με γραπτή αίτηση ενός εκ των διαδίκων, με την οποία ζητείται η οικειοθελής κοινοποίηση εγγράφων. Το δικαστήριο θα διατάξει την υποχρεωτική κοινοποίηση εγγράφων μόνο σε περιπτώσεις που ο έτερος διάδικος δεν κοινοποίησε τα έγγραφα ή αρνήθηκε να προβεί οικειοθελώς στην κοινοποίηση ή αγνόησε το αίτημα για κοινοποίηση. [Βλ.

[κανονισμός διαδικασίας των ανώτερων δικαστηρίων \(Rules of the Superior Courts\)](#), διάταξη 31, κανόνας 12 όπως έχει τροποποιηθεί]. Κάθε αίτηση που υποβάλλεται για υποχρεωτική κοινοποίηση εγγράφων πρέπει να είναι συναφής και απαραίτητη για τα επίμαχα πραγματικά περιστατικά της αγωγής. Είναι επίσης δυνατό να ζητηθεί υποχρεωτική κοινοποίηση των εγγράφων από μη διάδικο μέρος που εμπλέκεται στην αγωγή.

**Γνωστοποίηση:** Κάθε διάδικος σε αγωγή για σωματικές βλάβες πρέπει να γνωστοποιήσει στον άλλο διάδικο, χωρίς να απαιτείται δικαστική προσφυγή, όλες τις ιατρικές εκθέσεις που έχουν καταρτιστεί από πραγματογνώμονες οι οποίοι θα κληθούν ως μάρτυρες να καταθέσουν στη δίκη. [Βλ.

[κανονισμός διαδικασίας των ανώτερων δικαστηρίων \(Rules of the Superior Courts\)](#), διάταξη 39, κανόνας 46 όπως έχει τροποποιηθεί]. Αμφότεροι οι διάδικοι πρέπει να ανταλλάσσουν καταλόγους με τα ονόματα και τις διευθύνσεις όλων των μαρτύρων που πρόκειται να κληθούν, και ο ενάγων πρέπει να προσκομίσει πλήρη δήλωση όλων των ειδικών ζημιών ή ιδίων εξόδων που συνδέονται με τη ζημία ή τη βλάβη που αποτελεί το αντικείμενο της αγωγής.

**Μάρτυρες:** Οι διάδικοι δεν χρειάζονται την άδεια του δικαστηρίου για να προσκομίσουν στοιχεία βασισμένα σε καταθέσεις μαρτύρων προς υποστήριξη των ισχυρισμών τους, εξαιρουμένων των διαδικασιών ενώπιον του τμήματος εμπορικών διαφορών (Commercial List) του High Court, εφόσον ο διάδικος που επιθυμεί να στηριχθεί σε κατάθεση μάρτυρα οφείλει να προσκομίσει γραπτή κατάθεση υπογεγραμμένη από τον μάρτυρα, η οποία θα περιέχει τα αποδεικτικά στοιχεία του μάρτυρα, και να καλέσει τον μάρτυρα για να καταθέσει προφορικά στη δίκη. Εάν ένας διάδικος δεν προσκομίσει κατάθεση μάρτυρα πριν από τη δίκη ενώπιον του τμήματος εμπορικών διαφορών του High Court, ο διάδικος δεν μπορεί να κλητεύσει τον εν λόγω μάρτυρα χωρίς την άδεια του δικαστηρίου.

Το δικαστήριο διαθέτει ευρεία εξουσία ελέγχου των αποδεικτικών στοιχείων που γίνονται δεκτά και δύναται να αποκλείσει αποδεικτικά στοιχεία που διαφορετικά θα ήταν αποδεκτά ή να περιορίσει την αντεξέταση των μαρτύρων. Σε ορισμένες περιπτώσεις, ένας διάδικος μπορεί να υποβάλει αίτηση για έκδοση δικαστικής απόφασης ώστε να επιτραπεί η υποβολή των αποδεικτικών στοιχείων από τον μάρτυρα με ένορκη κατάθεση η οποία λαμβάνεται από εξεταστή διορισμένο από το δικαστήριο πριν από την εκδίκαση της αγωγής. Κατά γενικό κανόνα, ο δικαστής έχει ως αποστολή να εξετάζει το σύνολο των αποδεικτικών στοιχείων που προσκομίζουν οι διάδικοι και να μην προβαίνει σε διερεύνηση των πραγματικών περιστατικών. Γενικά, ο δικαστής δεν έχει το

δικαίωμα να καλέσει μάρτυρα χωρίς τη συγκατάθεση των διαδίκων, αν και μπορεί να το πράξει σε περιπτώσεις ασέβειας προς το δικαστήριο ή σε ορισμένες δικαστικές διαδικασίες που αφορούν τη μέριμνα παιδιών. Ο δικαστής έχει επίσης την εξουσία να κλητεύσει εκ νέου έναν μάρτυρα ο οποίος είχε προηγουμένως κληθεί από έναν εκ των διαδίκων.

**Πραγματογνώμονες:** Κατά κανόνα, οι διάδικοι δεν χρειάζονται την άδεια του δικαστηρίου για να προσκομίσουν αποδεικτικά στοιχεία βασιζόμενα σε καταθέσεις πραγματογνώμων προς στήριξη των ισχυρισμών τους. Στην περίπτωση διεξαγωγής αποδείξεων από πραγματογνώμονες οι διάδικοι πρέπει να ανταλλάσσουν τις εκθέσεις των πραγματογνώμων πριν από τη δίκη. Σε διαφορές που υπάγονται στο τμήμα εμπορικών διαφορών του High Court, ο δικαστής μπορεί, στο πλαίσιο της προδικασίας, να καλέσει πραγματογνώμονες να προβούν σε μεταξύ τους διαβουλεύσεις για τον εντοπισμό των ζητημάτων ως προς τα οποία προτίθενται να παράσχουν αποδεικτικά στοιχεία, να καταλήξουν σε συμφωνία σχετικά με τα αποδεικτικά στοιχεία που προτίθενται να παράσχουν σχετικά με τα εν λόγω ζητήματα, και να εξετάσουν κάθε ζήτημα το οποίο ο δικαστής θα τους ζητήσει να εξετάσουν. Το δικαστήριο μπορεί να ζητήσει από τους εν λόγω πραγματογνώμονες να καταρτίσουν υπόμνημα που θα υποβληθεί από κοινού από τους πραγματογνώμονες προς τον Γραμματέα και θα παραδοθεί στους διαδίκους, το οποίο θα περιλαμβάνει τα αποτελέσματα των συναντήσεων και των διαβουλεύσεων των πραγματογνώμων. Τα πορίσματα των διαβουλεύσεων των πραγματογνώμων δεν είναι δεσμευτικά για τους διαδίκους. [Bl.

**κανονισμός διαδικασίας των ανώτερων δικαστηρίων (Rules of the Superior Courts), διάταξη 63A, κανόνας 6 (1) (ix)].**

Το δικαστήριο μπορεί, αυτεπαγγέλτως, να διορίσει έναν πραγματογνώμονα ως αξιολογητή για να βοηθήσει το δικαστήριο σε σχέση με την υπό εξέταση υπόθεση. Το δικαστήριο μπορεί να ζητήσει από τον αξιολογητή να καταρτίσει έκθεση, αντίγραφο της οποίας παρέχονται στους διαδίκους, και να παραστεί στη δίκη για να παρέχει στο δικαστήριο συμβουλές ή συνδρομή.

## **2.2 Ποιες είναι οι ενέργειες μετά την έγκριση της αίτησης διαδίκου σχετικά με τη διεξαγωγή αποδείξεων;**

**Υποχρεωτική κοινοποίηση εγγράφων:** Υποχρεωτική κοινοποίηση εγγράφων διατάσσεται από δικαστήριο μόνο όταν το πρόσωπο από το οποίο ζητείται η κοινοποίηση εγγράφων δεν κοινοποίησε, αρνήθηκε ή αμέλησε να κοινοποιήσει οικειοθελώς τα έγγραφα. Ως εκ τούτου, εάν το δικαστήριο διατάξει την υποχρεωτική κοινοποίηση εγγράφων, τα έξοδα που συνδέονται με την υποβολή της αίτησης επιδικάζονται κατά κανόνα στον διάδικο που ζήτησε την κοινοποίηση. Εάν διάδικος σε δίκη διαταχθεί να κοινοποιήσει συγκεκριμένα έγγραφα που έχει υπό τον έλεγχο ή στην κατοχή του, υποχρεούται να θέσει αντίγραφα των εν λόγω εγγράφων στη διάθεση του αντιδίκου. Για τη συμμόρφωση προς διαταγή κοινοποίησης εγγράφων απαιτείται η υποβολή ένορκης βεβαίωσης στην οποία να επισυνάπτονται ως παραρτήματα τα σχετικά έγγραφα. Η μη συμμόρφωση με διαταγή για κοινοποίηση εγγράφων μπορεί να οδηγήσει σε απόρριψη της αγωγής ή την απόρριψη του αμυντικού ισχυρισμού ώστε να εξασφαλιστεί ότι οι διάδικοι συμμορφώνονται με τις διαταγές για κοινοποίηση εγγράφων.

**Μάρτυρες:** Κατά κανόνα, οι διάδικοι δεν χρειάζονται την άδεια του δικαστηρίου για να προσκομίσουν αποδεικτικά στοιχεία βασιζόμενα σε καταθέσεις μαρτύρων προς στήριξη των ισχυρισμών τους. Σε περιπτώσεις κατά τις οποίες το δικαστήριο διατάξει έναν μάρτυρα να δώσει κατάθεση για να παραθέσει τα αποδεικτικά στοιχεία, ο μάρτυρας οφείλει να καταθέσει τα στοιχεία προφορικά ενώπιον ανακριτή διορισμένου από το δικαστήριο. Η εξέταση θα πραγματοποιηθεί σαν να επρόκειτο για δίκη, με δυνατότητα πλήρους αντεξέτασης του μάρτυρα και με επικυρωμένο αντίγραφο της απομαγνητοφώνησης των αποδεικτικών στοιχείων που υποβλήθηκαν.

**Πραγματογνώμονες μάρτυρες:** Κατά κανόνα, οι διάδικοι δεν χρειάζονται την άδεια του δικαστηρίου για να προσκομίσουν αποδεικτικά στοιχεία βασιζόμενα σε καταθέσεις πραγματογνώμων προς στήριξη των ισχυρισμών τους. Οι πραγματογνώμονες μπορούν να καταρτίζουν γραπτές εκθέσεις στις οποίες παραθέτουν τα πορίσματά τους και παρέχουν την αμερόληπτη γνωμοδότησή τους. Στις περιπτώσεις κατάρτισης εκθέσεων από πραγματογνώμονες, αυτές θα πρέπει να ανταλλάσσονται πριν από τη δίκη. Πρωταρχικό καθήκον του πραγματογνώμονα είναι έναντι του δικαστηρίου και όχι των διαδίκων, παρόλο που ο πραγματογνώμονας θα πληρωθεί από τον διάδικο που του δίνει την εντολή.

## **2.3 Σε ποιες περιπτώσεις μπορεί το δικαστήριο να απορρίψει αίτηση διαδίκου για συγκέντρωση αποδεικτικών στοιχείων;**

Το δικαστήριο μπορεί να απορρίψει αίτηση διαδίκου ο οποίος ζητεί να λάβει ή να προσκομίσει συγκεκριμένα αποδεικτικά στοιχεία, εάν το δικαστήριο είναι της άποψης ότι τα στοιχεία αυτά είναι αλυσισελή, περιπλάκητα ή απαράδεκτα. Σύμφωνα με τον κανόνα του «βέλτιστου αποδεικτικού στοιχείου», πρέπει να προσκομίζεται η καλύτερη και πιο άμεση απόδειξη για ένα πραγματικό περιστατικό ή, εάν η καλύτερη απόδειξη δεν είναι διαθέσιμη, θα πρέπει να αιτιολογείται η απουσία της. Για παράδειγμα, η καλύτερη απόδειξη ως προς το περιεχόμενο συγκεκριμένης επιστολής είναι η προσκόμιση της ίδιας της επιστολής, παρά η διεξαγωγή προφορικής εξέτασης ως προς το περιεχόμενό της. Σε γενικές γραμμές, όλα τα αποδεικτικά στοιχεία που αφορούν οποιοδήποτε από τα επίδικα πραγματικά περιστατικά είναι παραδεκτά. Ωστόσο, ορισμένα αποδεικτικά στοιχεία όπως είναι οι προνομιακές επικοινωνίες (για παράδειγμα αποδεικτικά στοιχεία της απόρριψης επικοινωνίας μεταξύ πελάτη και δικηγόρου) είναι απαράδεκτα. Ως εκ τούτου, το παραδεκτό των αποδεικτικών στοιχείων αποφασίζεται κατά περίπτωση από τον δικαστή.

## **2.4 Ποια είναι τα διάφορα αποδεικτικά μέσα;**

Η απόδειξη των πραγματικών περιστατικών επιτυγχάνεται με αποδεικτικά στοιχεία, με τεκμήρια και με συμπεράσματα που προκύπτουν από αποδεικτικά στοιχεία, καθώς και από τη δικαστική γνώση ορισμένων γνωστών πραγματικών περιστατικών. Τα είδη αποδεικτικών στοιχείων στα οποία μπορούν να στηρίζονται οι αστικές διαδικασίες είναι η κατάθεση μαρτύρων, τα έγγραφα και οι πραγματικές αποδείξεις. Ως έγγραφα θεωρούνται τα έγγραφα σε χαρτί, τα αρχεία υπολογιστών, οι φωτογραφίες, καθώς και οι βιντεοσκοπήσεις και οι ηχογραφήσεις.

## **2.5 Ποιες είναι οι μέθοδοι συγκέντρωσης αποδεικτικών στοιχείων από την κατάθεση μαρτύρων και σε τι διαφέρουν από τη συγκέντρωση αποδείξεων που προέρχονται από πραγματογνώμονα; Ποιοι είναι οι κανόνες που διέπουν την υποβολή γραπτών αποδεικτικών στοιχείων και εκθέσεων/γνωμοδοτήσεων πραγματογνώμων;**

Καταρχήν, οι μάρτυρες πραγματικών περιστατικών καταθέτουν προφορικά στη δίκη τα αποδεικτικά στοιχεία όταν κληθούν να επιβεβαιώσουν την αλήθεια και την ακρίβεια των δηλώσεών τους.

Οι πραγματογνώμονες παρέχουν τα αποδεικτικά στοιχεία με γραπτές εκθέσεις, εκτός εάν το δικαστήριο διατάξει κάτι διαφορετικό. Στην έκθεση του πραγματογνώμονα παρατίθενται τα συμπεράσματά του, τα πραγματικά περιστατικά και οι παραδοχές πάνω στα οποία βασίζεται, καθώς και οι ουσιαστικές οδηγίες που έλαβε ο πραγματογνώμονας. Το δικαστήριο θα αποφασίσει κατά πόσον είναι, επίσης, αναγκαίο να εμφανιστεί ο πραγματογνώμονας στη δίκη για να καταθέσει προφορικά τα αποδεικτικά στοιχεία.

## **2.6 Υπάρχουν αποδεικτικά μέσα με μεγαλύτερη αποδεικτική αξία από τα άλλα;**

Το δικαστήριο διαθέτει ευρεία διακριτική ευχέρεια όσον αφορά τη βαρύτητα ή τον βαθμό αξιοπιστίας που αποδίδεται στα επιμέρους αποδεικτικά στοιχεία. Για παράδειγμα, οι εξ ακοής μαρτυρίες, ενώ μπορεί να είναι αποδεκτές σε αστικές δίκες, έχουν συχνά μικρότερη βαρύτητα από την άμεση μαρτυρία, ιδιαίτερα εάν το πρόσωπο που διατυπώνει τον ισχυρισμό θα μπορούσε να έχει κληθεί το ίδιο να καταθέσει.

Ορισμένα έγγραφα και αρχεία γίνονται αποδεκτά ως γνήσια. Παραδείγματος χάρη, τα αρχεία επιχειρήσεων και δημόσιων αρχών γίνονται αποδεκτά ως γνήσια, εφόσον η γνησιότητά τους πιστοποιείται από ανώτερο υπάλληλο της επιχείρησης ή της δημόσιας αρχής, και διάφορα είδη επίσημων εγγράφων (όπως νομοθετικές πράξεις, εσωτερικοί κανονισμοί, διατάγματα, αποφάσεις, συνθήκες και αρχεία δικαστηρίων) μπορούν να αποδεικνύονται με τυπωμένα ή επικυρωμένα αντίγραφα χωρίς περαιτέρω απόδειξη.

## **2.7 Είναι υποχρεωτική η χρήση συγκεκριμένων αποδεικτικών μέσων για την απόδειξη ορισμένων πραγματικών περιστατικών;**

Ορισμένες συναλλαγές πρέπει να πραγματοποιούνται γραπτώς κατά συνέπεια, για την απόδειξη των εν λόγω συναλλαγών απαιτούνται δικαιολογητικά έγγραφα. Τέτοια δικαιολογητικά αποτελούν, παραδείγματος χάριν, οι συμβάσεις πώλησης ακινήτων.

### **2.8 Οι μάρτυρες υποχρεούνται από το νόμο να καταθέσουν;**

Κατά γενικό κανόνα, εάν ένας μάρτυρας είναι ικανός να καταθέσει, τότε μπορεί να υποχρεωθεί να παραστεί στο δικαστήριο και να καταθέσει. Διάδικος που επιθυμεί να εξασφαλίσει τη συμμετοχή μάρτυρα σε δίκη, ετοιμάζει κλήτευση με την οποία ζητείται από τον μάρτυρα να εμφανιστεί στο δικαστήριο για να καταθέσει. Μόλις εκδοθεί από το δικαστήριο και παραδοθεί νομίμως, η κλήτευση δεσμεύει το μάρτυρα να παραστεί στη δίκη. Πρόσωπο που δεν συμμορφώνεται με κλήτευση μάρτυρα είναι ένοχο για ασέβεια προς το δικαστήριο.

### **2.9 Σε ποιες περιπτώσεις οι μάρτυρες μπορούν να αρνηθούν να καταθέσουν;**

Ο γενικός κανόνας ότι οι ικανοί προς κατάθεση μάρτυρες είναι δυνατό να εξαναγκαστούν να καταθέσουν δεν ισχύει για τους αρχηγούς ξένων κρατών και τους οικείους τους, τους ξένους διπλωματικούς και προξενικούς υπαλλήλους, τους αντιπροσώπους ορισμένων διεθνών οργανισμών καθώς και τους δικαστές και τους ενόρκους, σε σχέση με τις δραστηριότητές τους υπό αυτές τις ιδιότητες. Οι σύζυγοι και οι συγγενείς των διαδίκων είναι δυνατό να εξαναγκαστούν να καταθέσουν σε αστικές δίκες. Ο μάρτυρας υποχρεούται να απαντήσει σε ερώτηση, εκτός από τις περιπτώσεις όπου θα έχανε το δικαίωμα μη αυτοενοχοποίησης. Με άλλα λόγια, ο μάρτυρας υποχρεούται να απαντήσει σε ερώτηση, εκτός εάν μπορεί να αποδείξει ότι υπάρχουν βάσιμοι λόγοι ανησυχίας ότι η απάντηση ενδέχεται να τον ενοχοποιήσει.

Οι μάρτυρες που ενδέχεται γενικά να υποχρεωθούν να καταθέσουν, διατηρούν το δικαίωμα να εξαιρέσουν ορισμένα έγγραφα από τον έλεγχο και να αρνηθούν να απαντήσουν ορισμένες ερωτήσεις επικαλούμενοι συγκεκριμένο λόγο εξαιρέσεως. Τα κυριότερα είδη προνομίων είναι το δικηγορικό επαγγελματικό απόρρητο, η επικοινωνία «υπό επιφύλαξη», και, όπως προαναφέρθηκε, το δικαίωμα μη αυτοενοχοποίησης.

Επίσης, δυνατό να μην κατατεθούν αποδεικτικά στοιχεία για λόγους δημόσιου συμφέροντος εάν η δημοσιοποίησή τους κρίνεται αντίθετη προς το δημόσιο συμφέρον. Τα αποδεικτικά στοιχεία τα οποία μπορεί να καλύπτονται από το απόρρητο είναι, μεταξύ άλλων, αποδεικτικά στοιχεία που συνδέονται με την εθνική ασφάλεια, τις διπλωματικές σχέσεις, τις δραστηριότητες της κεντρικής κυβέρνησης, την προστασία των παιδιών, τις ποινικές έρευνες και την προστασία των πληροφοριοδοτών. Επιπλέον, οι δημοσιογράφοι δικαιούνται να μην αποκαλύπτουν τις πηγές τους, εκτός εάν η αποκάλυψη είναι απαραίτητη για το συμφέρον της δικαιοσύνης ή της εθνικής ασφάλειας ή για την πρόληψη ταραχών ή αξιόποινων πράξεων.

### **2.10 Μπορεί ένα πρόσωπο που αρνείται τη μαρτυρία να υποστεί κυρώσεις ή να εξαναγκασθεί να καταθέσει;**

Μάρτυρας που αρνείται να καταθέσει, παρόλο που κλητεύθηκε για κατάθεση, ενδέχεται να κατηγορηθεί για ασέβεια προς το δικαστήριο και να φυλακιστεί μέχρις ότου άρει την ασέβειά του, ή ενδέχεται να υποχρεωθεί σε καταβολή προστίμου. Μη συμμόρφωση προς μια κλήτευση μάρτυρα είναι στην πραγματικότητα μη συμμόρφωση προς απόφαση δικαστηρίου και, ως εκ τούτου, τυχόν άρνηση ενός μάρτυρα να καταθέσει μπορεί να αποτελέσει ασέβεια προς το δικαστήριο.

### **2.11 Υπάρχουν πρόσωπα τα οποία δεν επιτρέπεται να εξετάζονται ως μάρτυρες;**

Οι ενήλικοι είναι ανίκανοι προς κατάθεση στο πλαίσιο αστικής δίκης εάν είναι ανίκανοι να κατανοήσουν τον όρκο ή ανίκανοι να δώσουν λογική κατάθεση.

Ένας ανήλικος μάρτυρας ενδέχεται να μην είναι ικανός να καταθέσει εάν δεν κατανοεί την υποχρέωση να πει την αλήθεια ή δεν έχει επαρκή αντίληψη ώστε να δικαιολογείται η εξέτασή του ως μάρτυρα, και εναπόκειται στον δικάζοντα δικαστή να αποφανθεί σχετικά με το ζήτημα αυτό.

### **2.12 Ποιος είναι ο ρόλος του δικαστή και των διαδίκων κατά την εξέταση μάρτυρα; Υπό ποιους όρους μπορεί ένας μάρτυρας να εξεταστεί με τηλεδιάσκεψη ή άλλα τεχνικά μέσα;**

Αρχικά οι μάρτυρες δίνουν την κύρια κατάθεσή τους και, στη συνέχεια, εξετάζονται κατ' αντιπαράσταση από τον συνήγορο του αντιδίκου. Κατά τη διάρκεια της αντεξέτασης, στον μάρτυρα μπορούν να τεθούν παραπειστικές ερωτήσεις. Μερικές φορές, μετά την ολοκλήρωση της αντεξέτασης, ο μάρτυρας εξετάζεται εκ νέου από την πλευρά που τον είχε καλέσει εξ αρχής. Ο δικαστής μπορεί επίσης να υποβάλει ερωτήσεις στον μάρτυρα, για παράδειγμα να ζητήσει διευκρινίσεις σχετικά με ορισμένα ζητήματα.

Έχει ληφθεί μέριμνα ώστε, σε ορισμένες περιπτώσεις, οι μάρτυρες να καταθέτουν μέσω απευθείας τηλεοπτικής σύνδεσης. Στο πλαίσιο διαφοράς σχετικά με την καλή διαβίωση παιδιού ή ατόμου με νοητική αναπηρία, το δικαστήριο μπορεί να ακούσει την κατάθεση του παιδιού μέσω απευθείας τηλεοπτικής σύνδεσης και ερωτήσεις προς το παιδί μπορούν να τεθούν από ενδιάμεσο. Κατάθεση μέσω απευθείας τηλεοπτικής σύνδεσης μπορεί επίσης να πραγματοποιηθεί αν ο εν λόγω μάρτυρας κατοικεί εκτός της επικράτειας της Ιρλανδίας.

## **3 Αξιολόγηση των αποδεικτικών στοιχείων**

### **3.1 Στις περιπτώσεις που τα αποδεικτικά στοιχεία δεν έχουν συγκεντρωθεί με νόμιμο τρόπο από διάδικο, μπορεί να τα χρησιμοποιήσει το δικαστήριο για την έκδοση της απόφασής του;**

Τα αποδεικτικά στοιχεία που συγκεντρώνονται παράνομα δεν είναι οπωσδήποτε απαράδεκτα. Είναι παραδεκτά εάν είναι συναφή, ωστόσο ο δικαστής έχει τη διακριτική ευχέρεια να τα αποκλείσει. Εάν ο δικαστής κρίνει ότι τα αποδεικτικά στοιχεία, ακόμη και αν είναι συναφή με τα πραγματικά περιστατικά, πρέπει να εξαιρεθούν για λόγους δημόσιας τάξης, τα αποδεικτικά στοιχεία δεν γίνονται δεκτά.

### **3.2 Γίνονται δεκτές ως αποδεικτικά στοιχεία οι μαρτυρίες των διαδίκων;**

Οι γραπτές καταθέσεις μαρτύρων που προσκομίζονται από τους διαδίκους γίνονται αποδεκτές ως αποδεικτικά στοιχεία στον ίδιο βαθμό με τις καταθέσεις τρίτων.

#### **Σχετικοί σύνδεσμοι**

<https://www.courts.ie>

Τελευταία επικαιροποίηση: 08/04/2022

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται ο αντίστοιχος αρμόδιος επαφής του ΕΔΔ. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο δεν αναλαμβάνουν καμία απολύτως ευθύνη όσον αφορά πληροφορίες ή δεδομένα που περιέχονται ή αναφέρονται στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα.